

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

**REVITALIZAREA CĂMĂȘII FEMEIEȘTI DE SĂRBĂTOARE:
DE LA TRADIȚIONAL LA ESTETIC.
EDITURA PROUNIVERSITARIA, BUCUREȘTI, 2025.
MĂDĂLINA CĂPRARU**

Adina HULUBAȘ

Sociologie Românească, 2025, vol. 23, Issue 2, pp. 272-274

<https://doi.org/10.33788/sr.23.2.17>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy
and
Romanian Sociology Association

REVITALIZAREA CĂMĂȘII FEMEIEȘTI DE SĂRBĂTOARE: DE LA TRADIȚIONAL LA ESTETIC.

**EDITURA PROUNIVERSITARIA,
BUCUREȘTI, 2025. MĂDĂLINA CĂPRARU**

Adina HULUBAȘ¹

Abstract

Lesia Voroniuk, student at the National University of Cernăuți did not suspect in 2006, that her idea of declaring a national day of the Ukrainian traditional blouse, called vyshivanka, will inspire in a neighboring country, an even greater, universal day. Registered at OSIM in 2013, the “universal day of ia” even received a law: no. 184 from 2022. This sudden boost in publicity, made by enthusiasts of the traditional blouse and not by ethnographers had a series of secondary effects in the last decade: the rise in the number of textile imports with ethnic motives, from India, Turkey and China, the festivalization of the day 24 of June in the detriment of the day of Sânziene and the Christian one, the emergence of a series of groups called “șezători” with the purpose of reproducing the traditional Romanian blouse, with a more faithful or free reproduction of the Romanian blouse, and lastly, the standardization of the traditional clothing terminology. Now, we only rarely hear, from traditional craftsmen from ethnographic sites, of “cămașă”, “chimeșă” or “ciupag”, all artisanal blouses (35) with traditional inspiration are presented and sold a “ie”. The doctoral paper of Mădălina Căpraru, published at ProUniversitaria, distinguishes from the choir of laudatory books dedicated to this phenomenon, published in the recently, and offers a rigorous analysis both from a diachronic and synchronic perspective.

Keywords: revitalisation of the image of the Romanian blouse, artisanal, ie, revival, revitalisation, grounded theory.

¹ Academia Română, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, Filiala Iași, ROMÂNIA. E-mail: adina.hulubas@gmail.com

Studenta Lesia Vroniuk de la Universitatea Națională din Cernăuți nu bănuia în anul 2006 că ideea sa de a declara o zi națională a cămășii ucrainene, numită *vyshyvanka*, va inspira în țara vecină o zi și mai și, universală. Înregistrată la OSIM în anul 2013, ziua universală a iei (sic!) a primit și o lege, cu numărul 184 din 2022.

Această publicitate bruscă, făcută de entuziaști ai cămășii populare și nu de către etnografi a avut o serie de efecte secundare în ultimul deceniu: a crescut numărul importurilor pentru textilele din India, Turcia și China care prezintă motive etnice, s-a festivalizat ziua de 24 iunie în detrimentul sărbătorii de Sânziene și al celei creștine, au apărut nenumărate „șezători” de reproducere mai fidelă sau mai liberă a motivelor populare și s-a uniformizat terminologia vestimentară. Nu mai auzim decât foarte rar, de la meșterii din vetre etnografice, de *cămeșă*, *chimeșă* sau *ciupag*, toate bluzele artisanale (35) cu influență tradițională sunt prezentate și comercializate drept „ii”.

Lucrarea de doctorat a Mădălinei Căpraru, publicată la Editura ProUniversitaria, se desprinde din corul cărților economice la adresa acestui fenomen, apărute în ultimul timp, și oferă o analiză riguroasă atât din punct de vedere diacronic, cât și sincron. Mai mult, paginile de investigație științifică cumulează perspectiva etică și cea emică, pentru că autoarea a fost integrată în grupuri de revitalizare a cămășii de sărbătoare și a avut ocazia să observe participativ dinamica actorilor culturali.

Structura volumului este canonică, respectă cerințele academice, dar numai așa cititorul poate înțelege contextul sociologic care a favorizat promovarea intensă a „iei”: sunt stabilite mai întâi reperele metodologice, este descrisă *grounded theory*, un model de analiză a datelor cu principii social-construcționiste util pentru tema aleasă, și este definit eșantionul folosit în cercetare.

Primul capitol indică deja precizia cu care se radiografiază apetența socioculturală: *Cămașa tradițională femeiască – de la cămașa tradițională la ie, la cămașă revitalizată estetic*. Prima distincție care clarifică demersul este între cămașa de lucru și cea bogat ornamentată, de sărbătoare. Acțiuni de promovare naționalistă au răspândit ideea că țăranul umblă mereu îmbrăcat cu hainele cele mai bune, favorizând un fals imagologic, pe care cartea Mădălinei Căpraru poate să îl amelioreze. E nevoie de acest tip de discurs onest pentru a corija exploatarea politică și economică a simbolului identitar.

Rolul și imaginea cămășii (37) în retorica grupurilor de cusut este, de asemenea, așezat sub o lupă echidistantă, bine fundamentată de bibliografia internațională bogată. Etapele istorice din ultimul secol par să se repete, autoarea folosește izvoare documentare importante și credibile pentru a descrie strategiile similare de propagandă eficientă.

Capitolul al doilea este dedicat actorilor culturali, procesului propriu-zis de revitalizare și rezultatelor obținute până în prezent. Configurația profesională a persoanelor implicate în șezătorile urbane și online și interacțiunea dintre acestea a fost observată timp de un an. Alături de cele 25 de interviuri, concluziile investigației au scos la iveală un mediu autoreflexiv, automotivat, în care accentul

se pune pe funcția estetică și nu pe apartenența etnografică, etnică, de vârstă, statut marital sau material, așa cum ar cere contextualizarea cămășii țărănești.

Titlul de subcapitol *Revival, revitalizare sau inventarea tradițiilor?* demonstrează o luciditate aproape inexistentă în peisajul cultural românesc în prezent. Opțiunea tinerei specialiste este edificatoare, atât pentru denumirea cărții, cât și pentru înțelegerea corectă a fenomenului: „consider potrivit termenul de «revitalizare» în detrimentul termenului *revival*, în special pentru că practicarea cusutului cămășii femeiești de sărbătoare nu implică doar renașterea, promovarea, conservarea și transmiterea către generațiile viitoare a unor practici de lucru considerate tradiționale, ci **reactualizarea imaginii cămășii tradiționale în imaginarul publicului** (sublinierea mea), precum și a modului de realizare a ei” (145). Modul haotic în care s-a făcut această reactualizare a stereotipului identitar a permis valorificarea strict economică și manipularea de natură politică, dar și ceea ce reprezintă cea mai mare nedreptate: însușirea fără drept a identității vizuale deținută de comunități tradiționale și purtători veritabili ai moștenirii culturale.

Cel de-al treilea capitol, și ultimul din carte, se ocupă de artefactele tradiționale, context în care se recomandă redactarea unui ghid de lucru organizat geografic, pe zone etnografice. Autoarea este îndreptățită, așadar, să inițieze ea însăși un asemenea proiect ca activitate postdoctorală: deține atât cunoașterea necesară, cât și o rețea de practicanți care revitalizează cu entuziasm cămașa de sărbătoare.

Limpezirea apelor în care s-a scăldat „ia” încă din anul 2012 începe să se producă odată cu efortul remarcabil de sistematizare făcut de Mădălina Căpraru. Tot ceea ce se va scrie despre subiect de acum încolo trebuie să țină seama nu doar de cartea pe care a semnat-o aceasta, ci și de adevărurile științifice pe care le-a demonstrat.

Primit: 8 septembrie 2025 Acceptat: 9 septembrie 2025